

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับ และเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ สมควรได้รับการพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กล่าวคือ การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา นั้น จำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมกันทั้ง 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

จากสรุปผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตลอดแผน พบว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด และการที่คุณภาพของนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดนั้น เกิดจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533) ได้ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพทางการศึกษา ได้แก่

1. สมรรถภาพในการแก้ปัญหาของครู เกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. ความถี่ของกิจกรรมที่ครูติดตามผลการเรียนของนักเรียน
3. จำนวนครั้งที่ผู้บริหารได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ทั้งในส่วนของการจัดการเรียนการสอนและการติดตามผลการเรียนของนักเรียน และผลจากการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ ในส่วนที่เน้นองค์ประกอบของหลักสูตรและส่วนที่เกี่ยวข้องกับครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน กล่าวคือ ครูยังใช้พฤติกรรมการสอนประเภทครูเป็นผู้แสดงมากกว่าเด็กแทนที่ครูจะเป็นผู้กำกับ และให้เด็กเป็นผู้แสดง (กรมวิชาการ, 2532)

ปัญหาดังกล่าวเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ คือ การนิเทศภายในโรงเรียน เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

การที่จะนำแนวคิดเรื่องการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไปช่วยแก้ปัญหา และสนับสนุนในการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจที่จะศึกษา สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน ตลอดจนศึกษาปัญหาที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจาก การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนแต่ละแห่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพนั้น ต้องสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่ง เป็นสำคัญ

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ในส่วนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 1,349 โรงเรียน นับได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบมากที่สุด ในจังหวัด ประกอบกับได้ตระหนักในนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในจังหวัดให้มีคุณภาพ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2535)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน จึงได้จัดให้มีโครงการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นในปีงบประมาณ 2534 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบมีเป้าหมายที่แน่นอน และมีกิจกรรมที่ชัดเจน

3. เพื่อให้บุคลากรทางการประถมศึกษาทุกระดับ ตระหนักในความสำคัญและจำเป็น ในอันที่จะส่งเสริมสนับสนุน และสามารถนิเทศติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามขอบเขตความรับผิดชอบของตนได้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2534)

สำหรับในปีงบประมาณ 2535 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีนโยบายในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. เร่งรัดให้โรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
2. พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนต้นแบบการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งในระดับ อำเภอและจังหวัด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2535)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. คุณภาพการศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งจะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัด เปรียบเทียบปีการศึกษา 2533 กับปีการศึกษา 2534 พบว่า ผลการประเมินรวมทุกกลุ่มประสพการณ์ลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ลดลงมากถึงร้อยละ 6.18 และกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิตลดลงร้อยละ 1.36 (สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี, 2535)
2. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้จากการ วิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่า ครูส่วนมากยังไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอน เพราะขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการนำหลักสูตรไปใช้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2535)

3. ความสูญเปล่าทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2535 มีจำนวนนักเรียนที่ต้องเรียนซ้ำชั้น 1,823 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ตกซ้ำชั้นเพราะไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และสอบปลายปี ร้อยละ 0.45 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2535)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ควรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ คือ การส่งเสริมการนิเทศการศึกษา โดยจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นระบบต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้กล่าวถึงปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียนว่า "การนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติจริงจังเท่าที่ควร" (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2534)

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด ในการที่มุ่งจะปรับปรุงการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสมควรที่จะได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ว่ามีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างไรและปัญหาในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมีระบบและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

คำถามที่ต้องการคำตอบ

1. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างไร
2. ปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีอะไรบ้าง

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. การดำเนินงานในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยในด้านการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
 - 2.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่าง ๆ
 - 2.1.2 สสำรวจและประเมินความต้องการ
 - 2.1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ
 - 2.1.4 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ

กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการตามความต้องการ
 - 2.2 การวางแผน
 - 2.2.1 กำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรม
 - 2.2.2 จัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 2.3 การปฏิบัติการนิเทศ
 - 2.3.1 เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ
 - 2.3.1.1 ร่วมทำความเข้าใจงานที่ต้องปฏิบัติ
 - 2.3.1.2 ตกลงวิธีปฏิบัติงาน
 - 2.3.1.3 ตกลงวิธีเก็บข้อมูล
 - 2.3.1.4 ตกลงวิธีประเมินผลและสรุปผล

2.3.2 ปฏิบัติการนิเทศ

2.3.2.1 ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนด

2.3.2.2 สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.3.1.3 ให้การช่วยเหลือสนับสนุน

2.4 การประเมินผล

2.4.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ของ โครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

2.4.2 ประเมินความคิดเห็นเพื่อทราบความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ

2.4.3 ประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.4.4 สรุปผลการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการปฏิบัติงาน

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

3. ปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

3.1 ปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

3.2 ปัญหาในการวางแผน

3.3 ปัญหาในการปฏิบัติการนิเทศ

3.4 ปัญหาในการประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ในการดำเนินการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนแก่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานหมายถึง วิธีการปฏิบัติงานนี้เทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีระบบระเบียบ โดยยึดหลักการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผล

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับคณะครูในโรงเรียนในการที่จะแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ดำเนินการสอนนักเรียน ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูหัวหน้าสายชั้น ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ข้าราชการครู ซึ่งดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ได้แก่ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,349 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

1.1.2 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

อุบลราชธานี

1.1.3 หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.4 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/

กิ่งอำเภอ จำนวน 26 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ตามลำดับชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนทั้งหมด 1,349 โรงเรียน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ ± 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 309 โรงเรียน แล้วเทียบสัดส่วนร้อยละ กระจายไปตามขนาดของโรงเรียน ในแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก (นักเรียน 1-120 คน) ขนาดกลาง (นักเรียน 121-300 คน) และขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป) แล้วสุ่มตามวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 309 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดละ 1 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 74 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก	26 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง	26 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่	22 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร รวม 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และ ปัญหาในการดำเนินงาน ใช้สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งกำหนดแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)
- ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)
- ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และ ปัญหาในการดำเนินงาน ใช้สำหรับครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)
- ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)
- ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้การสนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) ใช้สำหรับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ฉบับที่ 4 แบบศึกษาเอกสาร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของโรงเรียน ที่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบบันทึกรายละเอียดของข้อมูลที่ศึกษา

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผล ศึกษาในส่วนที่เป็นปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน แล้วสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย จำนวน 4 ฉบับ

3.2 นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 4 ฉบับ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 4 ฉบับ ที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการนิเทศการศึกษา จำนวน 8 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องและเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนขอเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำเครื่องมือวิจัยที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการทำหนังสือแจ้งขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการให้สัมภาษณ์ ตลอดจนจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ ส่วนการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละฉบับดังนี้

ฉบับที่ 1 ทั้งตอนที่ 1, 2 และ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ฉบับที่ 2 ทั้งตอนที่ 1, 2 และ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ฉบับที่ 3 ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
ตอนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ฉบับที่ 4 วิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่

การนำเสนอผลงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง แสดงรายการหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่ประกอบการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และอื่น ๆ